

Trang til, men jeg har ikke hørt nævne, at det virkelig vilde komme; det er ikke et givet Løfte, der ikke er holdt, men det er en skuffet Forventning, en vel begrundet, men skuffet Forventning. Nu dette Lovforslag her, det maae vi huffe paa, det have vi allerede paa et meget tidligere Stadium hørt omtale; det er allerede under den grundlovgivende Forsamling bleven sagt, og det er siden paa forrige Rigsdag gjentagne Gange blevet ytret, at den tidligere Lovgivning om denne Sag, en Lovgivning, som har frembragt en ganske egen Stilling for en stor Deel af Befolkningen, ikke synes at kunne lade sig gennemføre. Den ærede Finantsminister har, saavidt jeg erindrer, dengang sagt, at han havde gjort sig al den Umage, han kunde, for at tillempe det bestaaende Lovforslag, som indeholdt et Tilfagn for en væsentlig Deel af Fæstebefolkningen om at komme ud af dette trykkende Forhold; han har sagt, at han har gjort sig al den Umage, han kunde, for at tillempe det saameget som muligt for at bringe det til at træde i Virksomhed, men det er dog ikke traadt i Virksomhed, det har ikke baaret Frugt. Vi maae vel lægge Mærke til, at her foreligger et dobbelt Løfte; der er af Staten for Aaringer tilbage til den største Deel af den Befolkning, som det her gjælder, givet et Løfte, et fuldstændigt Tilfagn om, at de under langt gunstigere Vilkaar, end her er Spørgsmaal om, skulle gaae over fra Fæsteforholdet til Selveiendom (Hør!), og hvorledes er dette Løfte blevet taget tilbage? Ved en Fortolkning, som jeg troer ikke Mange her ville billige, ved at sige, det er givet til Personer, der dengang vare tilstede, men ikke til Fæstebefolkningen. Jeg siger, at ikke Mange ville billige det, thi Staten har ved sin hele Lovgivning om Landboforholdene og ved sin tidligere Virksomhed i denne Retning vist, at det ikke er den enkelte Person, den vil skænke Noget, men at det er et Statsforhold, den vil ordne; altsaa forsvinde aldrig Personerne for Løfter af den Art, thi Befolkningen, som de gjælder, er tilbage (Hør!). Der var altsaa ogsaa grundet Haab om, at en Lovgivning, som kunde bringe et saadant dobbelt Løfte til Udøvelse, i den mellemliggende Tid maatte kunne blive færdig; Materialet har

længe været dertil, Landbocommissionens Arbejder forelaae, der var tilstrækkeligt at vælge imellem, saa jeg kan ikke antage, at den Grund kan være god, at man ikke har fundet det tilstrækkeligt undersøgt, førend det blev fremlagt, thi det kunde langt tidligere have været tilstrækkeligt undersøgt. Naar den ærede Finantsminister, dengang han havde erkendt, at Tillem্পninger vanskeligt vilde bringe den eksisterende Lov til en fornuftig Udførelse, strax havde beskæftiget sig med at forberede en ny Lov i denne Retning, saa var der ikke fremlagt et privat Lovforslag om en saa vigtig Sag, men saa havde det heller ikke faaet netop den Betydning, at det bør fremmes, for at vi engang kunne komme ud af den ulykkelige Stilling at skulle benytte Initiativet saa indgribende, fordi man ikke kan eller ikke vil — og jeg vilde hellere ønske, at det Sidste var Tilfældet — bringe saa vigtige Lovgivningsarbejder frem, fordi man ikke finder det beqvemt og belejligt. Jeg siger, jeg vil hellere ønske, at det er, fordi man ikke „vil“, end fordi man ikke „kan“, thi kunde Ministrene ikke, saa kunde vi ikke beholde dem, og mit Ønske er, at de skulle kunne og at de skulle kunne ville, for at vi kunne beholde dem. Jeg holder mig derfor overbevist om, at det er et Lovforslag, som vi idetmindste bør lære at kjende her ved Forhandlingerne, saaledes, at de Ideer, der for Dieblisset i denne Sag bestaae Ministeriet, kunne modnes, og for at man kan lære Folkets Mening at kjende, som jeg ikke veed, hvorfra Ministeren kjender den, da han jo paaberaabte sig, at han ikke kunde bringe Fæsteforholdets Afvøsning frem, fordi han ikke troede, at Folket vilde det. Jeg synes, at netop dette Forslag bør bringes frem, for at det ærede Ministerium kan faae sit Forslag til at modnes og lære Folkets Stemme at kjende; det er just denne Grund, som Ministeret hidtil har givet, der opfordrer os til at lade det fremme, idetmindste til det første Stadium, for at det kan blive aabent for os, og vi kunne see dets sande Indhold og sande Betydning.

Finantsministeren: Jeg maa begynde med at gjentage, at jeg hverken har udtalt mig for eller imod Sagens Fremme; men jeg skylder et Par Ord i Anledning af nogle Uttrin-